

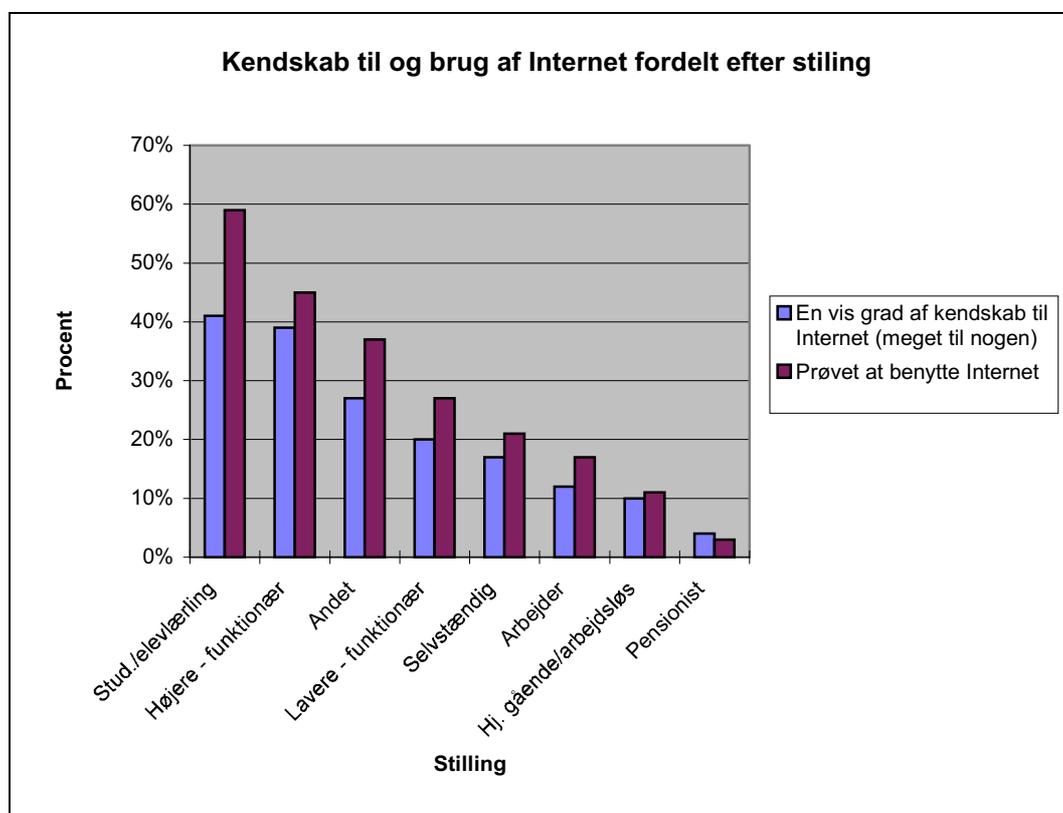
DET TEKNOLOGISKE B-HOLD

I diskussionen om mediernes rolle i demokratiet gør en ny problematik sig gældende: Der er ved at opstå en skillelinie mellem dem, der frejdigt surfer afsted på informationssamfundets høje bølger og dem, der står og sopper ubehjælpsomt i strandkanten. Kort sagt: Demokratiet i Internettets tidsalder risikerer at få en alvorlig social slagside. Hvem er det teknologiske B-hold og hvad skal der blive af dem?

“Der vil være en tendens til at, befolkningen opdeles i et informationsteknologisk A- og B-hold. A-holdet vil være dem, der via deres arbejde eller fritidsinteresse bliver fortrolige med informationsteknologien, og som er i stand til at udnytte dens mange muligheder. B-holdet vil være dem, der ikke får greb om teknologien, og som viger uden om den. Deres jobmuligheder vil indsnævreres mere og mere”

Sådan lyder det i den nu fire år gamle Dybkjær-Christensen-rapport udgivet af Forskningsministeriet. Disse manende ord satte for alvor gang i debatten om informationssamfundets velsignelser og trusler, og siden har det teknologiske B-hold været noget man fra ministerielt hold har bekymret sig en hel del om. Man må tænke sig, at de sidder derude, disse analoge B-mennesker, i deres almenyttige byggeri med deres nussede formiddagsaviser og lader hånt om det store fælles projekt: Info-samfundet.

Og *det* får konsekvenser: Hvis man skal tro Forskningsministeriet kommer samfundet i stadig højere grad til at hvile på computerteknologi, og der ikke bemægtiger sig kontrollen over tastaturet vil ganske hurtigt blive sejlet agterud. De vil blive marginaliseret på arbejdsmarkedet og fra starten være udelukket fra at deltage i de nye sociale fællesskaber som bl.a. Internettet skaber.

Visionen om et samfundsnet

Når debatten om informationssamfundet ofte falder på Internettet, er det nok ikke uden grund. Internettet er på ganske få blevet stedet hvor ikke blot små dele af den danske offentlighed

udspiller sig, Det er samtidig stedet hvor selve *det* offentlige, statslige og kommunale kontorer og institutioner rykker ind. Ambitionerne kan udlæses af regeringens IT-politiske handlingsplan:

“Der sigtes mod, at et elektronisk Lovtidende vil kunne afløse det traditionelle, papirbaserede Lovtidende som bindende fra begyndelsen af 1999...” ligesom *“Alle statslige myndigheder skal have etableret en hjemmeside på Internettet inden 1. januar 1998”*.

Alle ministerielle rapporter udgives også på Internettet ligesom de endnu sideløbende udgives i papirform, hvor de dog er både dyrere og sværere tilgængelige. For dem der er på nettet altså.

Først og fremmest har ca. 16% af alle danske familier privat adgang til Internettet, mens omtrent halvdelen har en personlig computer. 42% har ingen planer om at forlade den gode gamle analoge verden og angiver, at de ikke påtænker at anskaffe PC. Med Drude Dahlerupsk retorik kunne man hævde, at befolkningen er kløvet i to, men det kan næppe gøre det. B-holdet er ikke de 42%, uden PC i hjemmet - der er sågar kendte danskere, skal vi kalde dem kulturbærere, der jævnlige gør sig vittige over den fagre nye digitale verden og erklærer sig som bevidste og stolte teknofober. Problemet som antydes i det indledende citat ligger hos *de arbejdsløse*, hos *arbejderne*, hos *de ældre* og hos *kvinderne*.

Sandsynligheden for at du figurerer i de statslige statistikker som arbejdsløs og samtidig læser dette nummer af Samson er lille. Men *hvis* du gør, er der kun ca. 10% chance for at du mener, at du har en vis grad af kendskab til Internettet. Er du studerende, og sandsynligheden herfor er større, stiger chancen for at du mener at være i besiddelse af et sådant kendskab til 40%, og det er 60% sikkert at du har prøvet at benytte Internettet. Er du arbejder, er du ikke stort bedre rustet til info-samfundet end de arbejdsløse og er du pensionist ved du næppe overhovedet hvad denne artikel handler om. Tilhører du, for nu at sige det på den måde, det kvindelige køn, gør du højst sandsynligt ikke din stemme gældende i Cyberspace. Du synes måske det er noget pjat, eller at alt der har med computere at gøre er nært knyttet til coca-cola og frituremad. Faktum er i hvert fald, at kvinderne i dette øjeblik udgør kun 1/4 af de danske on-liners.

Et kig i krystalkuglen

Det er svært at spå, især om fremtiden som man siger. Dog er det værd at lægge sig for øje, at Internettet samtidig med at være en magtfaktor i moderne demokratier også er en udvidelse af markedet. Og det er måske her tilgængelighedsproblematikken vil finde sin løsning. Den såkaldte Metcalfes Lov fortæller, at værdien af et netværk vokser med kvadratet på dets brugere og dette behøves ikke nødvendigvis forstås i abstrakte demokratiske termer. For det er jo i allerhøjeste grad et spørgsmål om kroner og øre for både annoncører og teleselskaber om 1/2 eller 1 million danskere jævnlige surfer rundt og falder over deres reklamer. Rækkefølgen er den naturlige, at de mest købedygtige er de mest attraktive surfere og derfor, set fra annoncørernes synspunkt, gerne allerførst skulle kobles på, men omkostningen ved at få sin digitale annonce set af 10 eller 1000 er næsten identisk. Og eftersom Internettets indhold er andet og mere en børneporno, ja faktisk er helt uoverskueligt varieret, vil man ikke have tv-sendepladens alsidighedsproblem: døgnets kun 24 timer. Med økonomibrillerne på er det også urentabelt ikke at få kvinderne med, ligesom det i sociale fora kan være temmeligt ensporet eller blot kedeligt. Internetudbyderen Get2net fortæller da også henført, at

- *“1998 er året, hvor de danske kvinder for alvor har opdaget mulighederne i Internet. På mindre end et år er antallet af kvinder, der går online, femdoblet. Fra fem pct. i foråret 1997 til 25 pct. i maj i år.”*

Det er i øvrigt en ofte udtalt antagelse, at computerens transformation fra regnemaskine til medie medfører et holdningsskift. Om dette har kvindeforsker Jane Kofod udtalt at

- *“...når teknologi ikke længere kræver store svulmende muskler og giver beskidte negle, holder vores konstruktioner af mænd og maskiner som noget, der hører sammen, ikke længere.”*

Danskerne skal altså nok komme på nettet i stor stil. Men det er desværre ikke lige meget hvordan det sker, for hvis man blot trykker på en knap og får en masse information i hovedet i hjemmesideform (ved såkaldt push-teknologi) kan det være det samme som at se tv. Internettets demokratiske potentiale ligger netop i dets mulige synkronitet – man kan være både modtager og afsender. Det er en balancekunst; for hvis nettet er for uoverskueligt, vil mange ikke turde tage skridtet. Men er det for pædagogisk, vil man aldrig kunne risikere at falde over en indbydelse til et lokalpolitisk debatarrangement, mens man leder efter *Se og Hør*s hjemmeside. Skillelinien bliver dermed trukket mellem *passive* og *aktive* mediebrugere.

Spørgsmålet er, hvordan vi som samfund bør forholde os til demokratiets svage grupper i det hele taget. Skal vi, eller måske Socialdemokratiet eller Microsoft presse folk til at tage aktivt del i info-samfundets velsignelser, eller skal man sætte sig en mindre idealistisk målsætning og blot sørge for at alle får lige adgang til det forjættede land? Den allestedsnærværende 'konvergens' vil sandsynligvis sørge for det sidste, idet det vil være muligt at få Internet gennem fjernsynet, men vil det man får i såfald være andet og mere end tv - en programflade valgt af nogen, til nogen andre?

Kilder:

- Blauenfeldt, Anders & Stegmann, Mikkel (1998). *Danskernes internetvaner - brugersurvey, maj 1998*. Lyngby: Center for Teleinformation, DTU. <http://www.znail.dk/realindex.htm>.
- Forskningsministeriet (1997). *Handling gi'r forvandling - IT-politisk handlingsplan 97/98*. København: Forskningsministeriet.
- Forskningsministeriet (1997a). *IT i tal 1997 - 19 billeder af info-samfundet*. København: Forskningsministeriet.
- Kofoed, Jane (1998). Chancen for ligestilling ligger i cyberspace. I: *Lige: nu - debatmagasin om ligestilling*, nr. 6, april 1998.